

24.10.23

Група №22

Урок №2

Тема уроку: поєднання реалістичного змалювання дійсності та філософського підтексту в новелі В. Винниченка “**Момент**”

Мета уроку: навчити учнів визначати ідеологічну мету твору, розкрити філософський підтекст новели;

розвивати вміння учнів аргументовано передавати власні роздуми, судження про миттєве й вічне, сенс життя, щастя людини; спонукати учнів виявляти ініціативність і самостійність;

допомогти зрозуміти смисл людського життя, визначити своє місце в ньому, сприяти вихованню людяності, відповідальності

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте ст. 179-191 у базовому підручнику: Українська література (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 256 с.

2. Виконання тестових завдань

1. Коли й де народився В. Винниченко?

А 1889 р. в м. Єлисаветграді;

Б 1880 р. в м. Херсоні;

В 1880 р. в м. Єлисаветграді.

2. Де навчався майбутній письменник?

А У сільській школі, в Єлисаветградській гімназії, у Київському університеті, але був виключений з першого курсу;

Б у Єлисаветградській гімназії, у Київському університеті, але був виключений з першого курсу;

В у Єлисаветградській семінарії, у Київському університеті, але був виключений з першого курсу.

3. Навчаючись у Київському університеті, стає членом...

А таємного політичного гуртка;

Б Української студентської громади;

В Української революційної партії.

4. Яке оповідання В. Винниченка стало першим друкованим твором?

А «Момент»;

Б «Намисто»;

В «Сила і краса».

5. Про що був перший твір письменника?

А Про князів руських;

Б про природу;

В про Запорозьку Січ.

6. У якому році емігрував за кордон?

А 1918 р.

Б 1921 р.

В 1923 р.

7. Чому письменникові довелося емігрувати?

А На нього очікувала довічна каторга;

Б через політичні репресії;

В через розчарування в політиці партії.

8. У якій країні оселився?

А В Італії;

Б в Іспанії;

В у Франції.

9. Місто, де похований письменник.

А Ніцца;

Б Мужен;

В Барселона.

10. Укажіть твір В. Винниченка, головним героєм якого виступає дитина.

А «Чорна Пантера і Білий Ведмідь»;

Б «Федько-халамидник»;

В «Студент».

11. Назвіть перший український науково-фантастичний утопічний роман:

А «Чорна Пантера і Білий Ведмідь»;

Б «На той бік»;

В «Сонячна машина».

12. Чиї слова були як відгук на збірку оповідань «Краса і сила». Володимира Винниченка: «... не лізе в кишеню за словом, а сипле його потоками, що не сіє крізь сито, а валить валом як саме життя».

А Івана Франка;

Б М. Коцюбинського;

В Лесі Українки.

3. Метод «Коло думок».

* На вашу думку, яку користь більше приніс В. Винниченко — як політик чи як письменник?

* Як би, на вашу думку, склалася доля В. Винниченка, якби він не емігрував за кордон?

4. Вступне слово вчителя

Новелу «Момент». (1910 р.) літературознавці називають справжньою перлиною творчості Винниченка. Автор порушує в ній проблеми, які споконвіку хвилювали людей, зокрема й класиків літератури та їхніх героїв —

шекспірівських Ромео і Джульєтту чи Івана та Марічку з повісті Коцюбинського. Це проблеми любові й щастя людини, миті як вічності тощо. Загалом, філософія пронизує наскрізь усю художню творчість Винниченка — і малу прозу, і романістику, і драматургію.

5. Евристична бесіда

* У чому особливість композиції новели? (Є обрамлення, «оповідання в оповіданні».)

* Про який час ідеться? (Перші десятиліття ХХ ст., передреволюційні події.)

* Чому в героя-оповідача немає імені? (Автор хотів зосередитися на його почуттях і переживаннях.)

* Як ви пояснюєте назву твору? Що нею хотів підкреслити автор? (Щастя — мить, момент, і ним треба дорожити.)

* Який підзаголовок має новела? З якою метою автор його використовує? («Із розповідей тюремного Шехерезади». Цей підзаголовок автор використовує, можливо, щоб заінтригувати читача, надати розповіді забарвлення чарівної казки.)

* Подія, про яку йдеться у творі, відбулася навесні. Чи випадково це? (Ні, хлопець, готуючись нелегально перетнути кордон, наражає себе на смертельну небезпеку. І буяння весняної, нещодавно знову народженої до життя природи є контрастом до можливої смерті.)

* Які причини змушують Панну нелегально переходити кордон? Чи зрозумієте ви людину, яка заради ідеї жертвує своїм життям чи ризикує ним? (Причини нам невідомі, але ми знаємо, що якусь панну розшукує поліція. Отже, певно, вона, як і герой, займається нелегальною підпільною діяльністю.)

* Як персонажі ставляться до смерті? Чи змінюється це ставлення протягом розповіді? (Спочатку оповідач ставить до можливості смерті, як до гри. Для нього смерті не існує. Про це свідчать його роздуми з елементами «жартів зі смертю». «Я — будучий мертвяк. Лежу в якому-небудь яру дикому, порожньому, надо мною небо, на виску маленька чорна ранка, а над ранкою кружком сидять такі ж самі блискучі, зеленкуваті мушки й ніби ворожать, заглядаючи у неї, туди, де оселилась смерть. І лице моє зеленкувате, тверде...».)

* Яку роль у новелі відіграють описи природи? Які рядки підкреслюють контраст природи і цивілізації? Відповідь проілюструйте цитатами з тексту.

(Природа у творі є уособленням натурального, справжнього порядку буття. У природі немає такого поняття, як вульгарність. Спалах почуттєвої любові в природі — момент, найвища точка буття, у той час як людина перетворює свято кохання на побутовий елемент щоденного життя. Тому зрозумілі слова Мусі: «Щастя — момент. Далі вже буденщина, пошлість».)

* Які проблеми порушено в новелі? (Любові і щастя; миті як вічності, усвідомлення людиною свого місця у світі, характеру зв'язків між нею і світом та іншими людьми.)

* Як ви поясните назву твору? (Щастя — момент, і його треба цінувати.)

* Як ви вважаєте, чи вдало письменник дібрав заголовок? Можливо, ви запропонуєте інший варіант? Обґрунтуйте свій вибір і поясніть значення заголовка.

6. Мозковий штурм

* Що нового вніс В. Винниченко новелою «Момент». у розкриття теми любові й щастя?

Орієнтовні відповіді

У новелі «Момент». автор поєднує реалістичне змалювання дійсності з філософським підтекстом про плинність життя, про щастя людини, про мить як часточку вічності.

У творі йдеться про такий відрізок часу, який, переживши раз, пам'ятатимеш усе життя. В. Винниченко, розповідаючи про спалах кохання в серці головного героя, акцентує увагу, на відміну від існуючої традиції опису любовних сцен, на зображенні почуттів і відчуттів, а зовнішні події стають лише тлом, на якому це кохання розквітає. По-новому зображує Винниченко і поведінку жінки в любовному тандемі: саме вона виступає ініціатором рішучого кроку — розриву. Такий стиль розповіді допомагає відчувати те, що переживав головний герой, а екстремальність ситуації — момент на межі життя і смерті — сприйняття юнаком довкілля на емоційному рівні роблять читача ніби співучасником події. Пережитий момент любовної пригоди очищує героїв і збагачує їх новим духовним досвідом.

До цієї розробки уроку додається презентація.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.